

Verslag internetconsultatie Plantgezondheidswet

1. Inleiding

Van 19 februari tot en met 2 april 2018 is een concept van het wetsvoorstel Plantgezondheidswet opengesteld voor internetconsultatie.

Met het wetsvoorstel Plantgezondheidswet wordt de Europese Plantgezondheidsverordening (PHR) 2016/2031 geïmplementeerd in nationale regelgeving. De Verordening en de wet hebben tot doel door middel van beschermende maatregelen de binnenkomst en verspreiding van voor planten schadelijke organismen in de Europese Unie te voorkomen. Tevens worden maatregelen die voortvloeien uit de Controleverordening (OCR) 2017/625 die gericht zijn op controles op fyto-sanitair terrein met dit wetsvoorstel geïmplementeerd. De Controleverordening leidt ook tot aanpassing van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden en de Landbouwkwaliteitswet. Deze aanpassingen zijn in dit wetsvoorstel meegenomen.

Belangstellenden konden reageren op alle onderdelen van het wetsvoorstel. Er zijn zestien reacties ontvangen, waarvan twaalf openbaar. Plantaardige keuringsdiensten en diverse sectororganisaties voor planten en plantaardige producten en voor gewasbeschermingsmiddelen hebben gereageerd.

De reacties hebben betrekking op het voorstel voor de Plantgezondheidswet en op de voorgestelde wijzigingen van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Er zijn geen reacties ontvangen op de voorgestelde wijzigingen van de Landbouwkwaliteitswet. Het kabinet dankt alle respondenten voor hun reactie.

Hieronder zijn de ingezonden reacties op hoofdlijnen samengevat. Voor zover de reacties daartoe aanleiding geven, is aangegeven hoe de reacties zijn verwerkt in het wetsvoorstel.

Sommige reacties gaan in op onderwerpen die door de Europese Commissie de komende periode nog nader uitgewerkt worden in gedelegeerde handelingen of uitvoeringshandelingen. De aandachtspunten die in deze reacties worden aangedragen, zullen voor zover mogelijk worden meegenomen in de onderhandelingen in Brussel. Andere reacties gaan in op onderdelen van het wetsvoorstel waarvan aangegeven is dat deze in onderliggende regelgeving zullen worden uitgewerkt. Aan het verzoek van diverse partijen om betrokken te worden bij de verdere uitwerking van deze regelgeving zal in het vervolgtraject gehoor worden gegeven.

Concrete voorstellen voor wijzigingen in de wetstekst of de Memorie van Toelichting die zijn verwerkt, worden eveneens hieronder nader toegelicht. Bij voorstellen die niet worden overgenomen worden de beweegredenen waarom dat niet is gebeurd, toegelicht.

2. Hoofdlijnen van de reacties

Plantgezondheidswet

2.1 Algemeen

De reacties op het wetsvoorstel Plantgezondheidswet zijn in algemene zin positief; de voorgestelde lijn wordt gesteund. Met name het in de wet borgen van aanvullende nationale fyto-sanitaire regelgeving voor bijvoorbeeld de teeltvoorschriften, de uitbreiding van de handhavinginstrumenten en de lijn met betrekking tot de aanwijzing van de bevoegde autoriteit worden ondersteund. Enkele organisaties onderschrijven het belang

van preventie om fytosanitaire risico's te voorkomen en steunen het opnemen van een artikel daarover.

2.2 Bevoegde autoriteit

De plantaardige keuringsdiensten en een aantal sectororganisaties gaan in hun reacties in op de aanwijzing als bevoegde autoriteit(en) en gemachtigde instanties voor de uitvoering van de fytosanitaire (toezichts)taken en noemen daarbij enkele voorbeelden, zoals het verlenen van een erkenning voor het mogen afgeven van plantenpaspoorten. In het wetsvoorstel is bepaald dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit als bevoegde autoriteit wordt aangewezen voor het gehele stelsel van officiële controles en andere officiële activiteiten, waarmee het publieke karakter van het fytosanitaire stelsel maximaal wordt geborgd. Met een (intern) mandaatsbesluit wordt de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit bevoegd voor het uitvoeren van deze controles en activiteiten. Dit neemt ook elke twijfel weg dat de NVWA blijft fungeren als de National Plant Protection Organisation (NPPO), die onder meer verantwoordelijk is voor het voorkomen of inperken van de verspreiding van schadelijke organismen of het uitroeien hiervan en de afgifte van fytosanitaire exportcertificaten. Namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit zorgt de NVWA ook voor de coördinatie tussen de verschillende bevoegde autoriteiten en onderhoudt de contacten met de Europese Commissie en andere lidstaten in verband met de genoemde controles en activiteiten. Het wetsvoorstel geeft aan dat bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) andere instanties voor specifieke taken als bevoegde autoriteit kunnen worden aangewezen. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt aangegeven dat het hierbij onder meer gaat om de plantaardige keuringsdiensten, die voor het merendeel van deze fytosanitaire taken al langere tijd in mandaat van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit taken uitvoeren of op basis van de Landbouwkwaliteitswet of Zaaizaad- en Plantgoedwet 2005 zelfstandig bevoegd zijn. Zoals in overleg met deze keuringsdiensten en de NVWA in de aanloop naar het wetsvoorstel besproken is, is het uitgangspunt de huidige uitvoeringsstructuur zoveel mogelijk te continueren.

In hun reacties benadrukken de respondenten ook het belang van de aanwijzing (in een AMvB) van de keuringsdiensten als bevoegde autoriteiten voor andere specifieke taken, zodat zij de mogelijkheid blijven behouden om besluiten te nemen wanneer normen niet worden nageleefd. Op grond van de Controleverordening 2017/625 mag namelijk alleen de bevoegde autoriteit dergelijke besluiten nemen.

Op basis van deze reacties is in artikel 16 van het wetsvoorstel de exclusieve bevoegdheid van de minister tot het verlenen van een erkenning aan marktdeelnemers voor de afgifte van plantenpaspoorten geschrapt. In de AMvB zullen de keuringsdiensten hiervoor als bevoegde autoriteit worden aangewezen. De verdere bevoegdheidsverdeling tussen de NVWA en de keuringsdiensten komt aan de orde bij het opstellen van de AMvB en afspraken op het gebied van handhaving en toezicht.

De plantaardige keuringsdiensten geven aan positief te staan tegenover de verdere uitwerking van de fytosanitaire (toezichts)taken en bevoegdheidsverdeling in een AMvB en verzoeken daarbij betrokken te worden. Eveneens vragen zij de AMvB op korte termijn uit te werken en indien mogelijk gelijktijdig met het wetsvoorstel te laten behandelen. Inmiddels zijn de gesprekken met de keuringsdiensten en de NVWA over de uitwerking van de AMvB van start gegaan, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar de eerder genoemde onderwerpen. Het gelijktijdig aanbieden van het wetsvoorstel en de AMvB bij de Ministerraad kan niet plaatsvinden, aangezien nog niet alle beslissingen over

de bevoegdheidsverdeling zijn genomen. De AMvB zal t.z.t. via een voorhangprocedure worden aangeboden bij de Eerste en Tweede Kamer.

2.3 Nadeelcompensatie en regeling voor risicoafdekking

Naar aanleiding van artikel 21 over nadeelcompensatie zijn met name van sectororganisaties diverse, soms uitgebreide, reacties ontvangen. De algemene lijn van deze reacties is dat het wetsvoorstel een bepaling zou moeten bevatten die het (in de toekomst) mogelijk maakt een regeling te treffen om tegemoet te komen in de financiële risico's voor ondernemers bij schade als gevolg van de opgelegde maatregelen bij een schadelijk organisme/plantenziekte. Een belangrijke overweging daarbij is dat ondernemers een quarantaineorganisme eerder zullen melden, als men een beroep kan doen op een tegemoetkoming in de schade als gevolg van de opgelegde bestrijdingsmaatregelen. Sommige organisaties leggen hierbij een koppeling met Europese regelgeving hierover (Financiële Verordening (EU) 652/2014) en de mogelijkheden van Europese cofinanciering die deze regelgeving biedt, indien de lidstaat de getroffen ondernemers tegemoet komt. Enkele organisaties bepleiten dat het wetsvoorstel een mogelijkheid zou moeten introduceren om een verplichte bijdrage te kunnen heffen voor een risicoafdekking (fonds). Sommige reacties geven aan ook voor het bedrijfsleven een verantwoordelijkheid te zien om aan een tegemoetkoming in de schade bij te dragen.

In het wetsvoorstel wordt geen regeling opgenomen om tegemoet te komen in deze financiële risico's. Het Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit stelt geen overheidsgelden beschikbaar voor financiële risico's van plantenziekten, omdat dit net als voorheen nog steeds gezien wordt als een normaal bedrijfsrisico. Uitspraken van het College van Beroep voor het bedrijfsleven in beroepszaken over nadeelcompensatie op basis van artikel 4 PZW bevestigen dit uitgangspunt.

Het financiële beleid van dit kabinet biedt onvoldoende ruimte voor het opzetten van een nieuw, complex en duur fonds (vergelijkbaar met een Diergezondheidsfonds).

2.4 Handhavingsinstrumentarium

In het wetsvoorstel wordt het handhavingsinstrumentarium voor overtredingen op fyto-sanitair terrein uitgebreid met de introductie van de bestuurlijke boete en de mogelijkheid van dwangbevelen. In de reacties op het wetsvoorstel worden deze uitbreidingen van handhavingsmogelijkheden ondersteund. Onderschreven wordt dat op deze manier overtredingen effectiever en op een meer passende wijze kunnen worden afgehandeld. Aandacht wordt gevraagd voor een goede en adequate inrichting van de uitvoeringspraktijk en de afstemming met de NVWA daarbij.

2.5 IMSOC/TRACES

Keuringsdiensten en enkele sectorpartijen uiten hun zorgen over de introductie van het EU-informatiesysteem IMSOC, waarin straks alle data voor officiële controles zullen moeten worden ingevoerd. Aangegeven wordt dat het huidige importsysteem in Nederland efficiënt is ingericht. Het informatiesysteem CLIENT import is gekoppeld aan het inspectieprogramma van de NVWA waardoor de controle- en keuringspraktijk goed is afgestemd op de dynamiek van de verschillende sectoren en bedrijven waar vaak met niet lang houdbare producten wordt gewerkt. Men wijst erop dat het gebruik van het verplichte informatiesysteem IMSOC niet mag leiden tot vertragingen en verstoringen van het logistieke importproces, extra uitvoeringshandelingen of hogere kosten voor de bedrijven. De verwachting is dat de huidige geautomatiseerde systemen zullen moeten

worden aangepast om te kunnen voldoen aan de eisen die vanuit de Controleverordening worden gesteld. Men mist daarom een indicatie van de gevolgen en specifiek de financiële gevolgen van invoering van IMSOC/TRACES voor keuringsdiensten en bedrijven. Ook zijn er vraagtekens bij de termijn waarop IMSOC/TRACES gerealiseerd moet zijn.

De inrichting van IMSOC/TRACES is één van die onderwerpen waar de Europese Commissie de komende tijd nog verdere uitwerking aan zal geven. Voor Nederland zijn de genoemde onderwerpen belangrijke aandachtspunten die ingebracht worden in het intensieve overleg dat op dit moment met de Europese Commissie wordt gevoerd over IMSOC/TRACES. Het uitgangspunt daarbij is dat we gebruik blijven maken van de Nederlandse nationale systemen waarbij een koppeling tot stand wordt gebracht met IMSOC/TRACES. Door de koppeling met CLIENT-import kan worden voldaan aan de regelgeving die aangeeft dat alle gegevens in IMSOC moeten worden opgenomen. Nederland voert in 2018 een pilot uit met de Europese Commissie om een koppeling tot stand te brengen tussen ons nationale systeem en TRACES.

De financiële gevolgen en gelddrukaspecten van de realisatie van het IMSOC zullen wanneer dat aan de orde is, in onderliggende regelgeving in beeld moeten worden gebracht.

2.6 Registratie en gegevensverstrekking

Zowel de Plantgezondheidsverordening 2016/2031 als de Controleverordening 2017/625 geven aan dat professionele marktdeelnemers die zich richten op het telen, verhandelen en/of behandelen van planten of plantaardige producten moeten staan ingeschreven in een register.

Het opzetten van een registratiesysteem dat voldoet aan de vereisten van de Verordeningen wordt in Europees verband nader uitgewerkt. Sectororganisaties pleiten ervoor dat dit register aansluit bij reeds bestaande registratiesystemen en niet leidt tot hogere kosten en administratieve lastenverzwaring voor de ondernemer. Het kabinet deelt deze mening. Tijdens de besprekingen met de Europese Commissie over de verdere uitwerking van het registratiesysteem is de Nederlandse inzet gericht op zoveel mogelijk aansluiten bij en gebruik maken van bestaande systemen en realisatie met minimale kosten.

Het register zal in de eerste plaats gericht zijn op de marktdeelnemers die verkopen aan andere commerciële marktdeelnemers. Alleen daar waar dat nodig is zullen aanvullende marktdeelnemers geregistreerd worden, bijvoorbeeld telers van eindproducten voor export, voor surveys.

2.7 Overig

- Retributies

Ten aanzien van tarieven van retributies voor officiële controles en overige officiële activiteiten vragen de respondenten de huidige werkwijze waarbij de Minister de tarieven vaststelt op voorstel van de plantaardige keuringsdiensten en de NVWA te handhaven. Dit wordt ook beoogd in het wetsvoorstel.

Ook zal worden onderzocht op welke wijze een passend tarief kan worden vastgesteld bij importinspecties met een geringere frequentie. De Controleverordening maakt het, naast het hanteren van een vast tarief ongeacht of een controle daadwerkelijk heeft plaatsgevonden, mogelijk alleen de kosten door te berekenen als er wel een controle heeft plaatsgevonden.

- Meldingsplicht

In enkele reacties wordt gevraagd om een verduidelijking van de meldingsplicht bij (het vermoeden van) een schadelijk organisme, dan wel van de meldingsprocedure. Onduidelijkheid bestaat over welke organismen gemeld moeten worden. Iedereen, maar zeker professionele marktdeelnemers, heeft de plicht een EU quarantaineorganisme te melden. Gereguleerde niet-quarantaine organismen (Regulated Non Quarantine Pests - RNQP's) hoeven niet gemeld te worden. Deze organismen komen al wijdverspreid voor. Quarantaineorganismen, die al wijdverspreid voorkomen in een land, kunnen uitgezonderd worden van de meldingsplicht. Voor de Nederlandse situatie zal dit in onderliggende regelgeving worden uitgewerkt.

2.8 Reacties op de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden(Wgb)

Samengevat richten de reacties op de Wgb zich op de volgende onderwerpen:

- het verbod op het in voorraad hebben van gewasbeschermingsmiddelen die niet zijn toegelaten voor het gewas / de gewassen die geteeld worden;
- het verbod op het afleveren van een gewasbeschermingsmiddel of toevoegingsstof voor een ander gewas dan de gebruiker teelt;
- het verplichten van het hebben van een bewijs van vakbekwaamheid voor een voorlichter;
- het heffen van een retributie voor herinspectie.

Het verantwoord omgaan met en duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wordt door de respondenten onderschreven. Enkele wijzigingen in de Wgb, die ongewenste neveneffecten van het (illegaal) gebruik van gewasbeschermingsmiddelen voor mens, dier en milieu beogen te verminderen, roepen vooral praktische vragen op. Deze vragen zijn erop gericht meer duidelijkheid te krijgen, bijvoorbeeld over wat het verbod op het in voorraad hebben en de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen op het bedrijf voor een ander gewas dan de eigen teelt precies inhoudt. Dergelijke vragen zijn er ook over de aflevering door een leverancier van een in Nederland toegelaten gewasbeschermingsmiddel voor een ander gewas dan de gebruiker teelt. Respondenten stellen dat de voorgestelde wetwijziging onvoldoende naleefbaar is en onvoldoende bijdraagt aan het beoogde doel van de wetwijziging. Tevens wordt voorgesteld in artikel 20a lid 1 en 2 de zinsnede 'of toevoegingsstof' te laten vervallen, omdat de relatie tussen een toevoegingsstof en een gewas in een groot aantal gevallen niet duidelijk is.

Daarnaast komt uit de reacties naar voren dat er vragen zijn over het verplichte bewijs van vakbekwaamheid voor voorlichters. De belangrijkste vraag is wie precies onder 'voorlichter' wordt verstaan. Gevraagd wordt om een verduidelijking hiervan. In een van de reacties wordt ook gepleit voor een 'bewijs van vakbekwaamheid adviseren' vanwege het toenemende belang van het verstrekken van vakkundig advies over o.a. professionele gewasbeschermingsmiddelen om het gewas te beschermen.

In het wetsvoorstel is sprake van een retributie die distributeurs en gebruikers verschuldigd zijn wanneer er na een overtreding een herinspectie door de toezichthouder moet plaatsvinden. Gevraagd wordt meer duidelijkheid te verschaffen over o.a. de omstandigheden en criteria waaronder een herinspectie aan de orde is, de criteria voor de hoogte van een op te leggen retributie e.d.

De reacties hebben geleid tot het aanpassen van de memorie van toelichting, waardoor duidelijker wordt verwoord wat de strekking van de verplichting of het verbod is. Daarnaast wordt de term "toevoegingsstof" geschrapt uit artikel 20a.